

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบฉลากยารูปภาพสำหรับชาวไทยภูเขาเผ่า
ปกาเกอะญอ ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ
ประเมินการสื่อความหมายของฉลากยารูปภาพที่พัฒนาขึ้น การศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ
(1) ขั้นตอนการพัฒนาฉลากยารูปภาพ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่มในการ
รวบรวมข้อมูลสำหรับออกแบบและปรับปรุงฉลากยารูปภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ ชาวไทยภูเขา
เผ่าปกาเกอะญอที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลแม่
สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง ในช่วง เดือนมกราคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 จำนวน 44 คน
คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จัดสนทนากลุ่มทั้งหมด 4 ครั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับ
ออกแบบฉลากยารูปภาพ ทดสอบการสื่อความหมายของฉลากยารูปภาพที่พัฒนาขึ้น จำนวน 2 ครั้ง
และเพื่อออกแบบการทำเครื่องหมายบนฉลากยารูปภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเพื่อนำมา
ออกแบบฉลากยารูปภาพ (2) ขั้นตอนการประเมินฉลากยารูปภาพ เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง
เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อทดสอบการสื่อความหมายของฉลากยา ซึ่งประกอบไปด้วย
ฉลากยาข้อความตัวอักษร และฉลากยารูปภาพ อย่างละ 6 แบบ โดยฉลากยาจะสื่อความหมาย
เกี่ยวกับจำนวนเม็ดยาที่รับประทานในแต่ละครั้ง จำนวนครั้งในการรับประทานยาต่อวัน ช่วงเวลา
ในการรับประทานยา และการรับประทานยาก่อนหรือหลังอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ
ชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกของ

โรงพยาบาลสเบย อำเภอสเบย ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2551 จำนวน 283 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และสถิติ Chi-square

ผลการศึกษาในขั้นตอนการพัฒนาผลารูปภาพ ได้ผลารูปภาพที่มีรูปภาพ ดังนี้ ตอนเช้า ใช้รูปชายและหญิงไปไร่ ตอนกลางวันเป็นรูปคนทานข้าวในไร่ ตอนเย็นเป็นรูปคนให้อาหารสุกร ตอนกลางคืนเป็นรูปคนนอนหลับ ส่วนการรับประทานยาก่อนหรือหลังอาหารเป็นรูปคนแสดง กิริยากำลังรับประทานอาหาร และรูปคนกำลังรับประทานยา ในส่วนของการแสดงจำนวนเม็ดยาที่ รับประทานในแต่ละครั้ง ใช้รูปภาพวงกลมแทนจำนวนเม็ดยา แล้วระบายสีดำในเม็ดยาเพื่อแสดง จำนวนเม็ดยาและช่วงเวลาในการรับประทานยา ได้ผลารูปภาพที่พัฒนามาทั้งหมด 6 แบบ ที่สื่อ วิธีการใช้ยา เช่น รับประทานครั้งละ ครั้ง เม็ด วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า-กลางวัน-เย็น รับประทานครั้งละ 2 เม็ด วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า-เย็น และ รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า-กลางวัน-เย็น และก่อนนอน เป็นต้น

ในส่วนของ การประเมินผลารูปภาพที่พัฒนามาขึ้น เปรียบเทียบกับผลารูปภาพข้อความ อักษร พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบความหมายของผลารูปภาพได้ถูกต้องสูงกว่าผลารูปภาพ ข้อความอักษรในทุกแบบ โดยร้อยละของการตอบความหมายของผลารูปภาพได้ถูกต้องอยู่ ระหว่าง ร้อยละ 85.5 ถึง 90.6 และการตอบความหมายของผลารูปภาพข้อความอักษรได้ถูกต้องอยู่ ระหว่าง ร้อยละ 0.7 ถึง 8.6 โดยภาพรวม พบว่า ในผลารูปภาพกลุ่มตัวอย่างสามารถระบุ จำนวนครั้งในการรับประทานยา และจำนวนเม็ดยาที่รับประทานในแต่ละครั้งได้ถูกต้องมากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงเวลาที่รับประทานยา และการรับประทานยาก่อนหรือหลังอาหาร ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า การสื่อความหมายของผลารูปภาพได้ถูกต้อง จะลดลงเมื่ออายุ เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษา และกลุ่มที่เรียน ชั้นประถมศึกษา สื่อความหมายของผลารูปภาพได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน ส่วนการสื่อ ความหมายของผลารูปภาพข้อความอักษร พบว่า กลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา สามารถ ให้ความหมายของผลารูปภาพข้อความอักษรได้ถูกต้องมากกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ผลารูปภาพมีประโยชน์ในการส่งเสริมการใช้ ยาอย่างถูกต้อง

The objective of this study was to develop and evaluate culturally appropriate pharmaceutical pictograms in the Pga K'nyau, Sop Moei district, Mae Hong Son province. The study is consisted of 2 steps (1) development of pharmaceutical pictograms by qualitative method, using group discussion to collect data for designing and improving the pharmaceutical pictograms. The sample comprised of 44 Pga K'nyau people aged 25 years up who were out patient at Maesariang Hospital, Mae Sariang district, selected by accidental sampling method. The focus group discussions were conducted for 4 times between January to February 2008. Data for designing pharmaceutical pictograms, meaning represented the developed pharmaceutical pictograms, and symbol design on the pharmaceutical pictograms were collected and content analysis was applied. (2) The pharmaceutical pictograms were evaluated by quasi-experimental method using interview questionnaire for testing of represented meaning of the pharmaceutical pictograms. Six different formats of pharmaceutical pictograms corresponding to the six text labels were produced. Each format contained quantity of the medicine taken in each time, number of time per day for taking, period of taking medicine, and taking

medicine before or after meal. Accidental sampling method was applied to obtain 283 Pga K'nyau out patient with 25 years of age and over at Sobmoei Hospital, Sop Moei district. The sample was interviewed between March 1 to March 31, 2008. The data was analyzed by descriptive statistics, i.e., frequency, percentage, and Chi-square.

The result on development of the pharmaceutical pictograms showed that morning was represented as the picture of couple walking to the farm, afternoon was represented as people having lunch in the farm, evening was represented as a man feeding a pig, and night was represented as a sleeping man. Before and after meal depicted by an arrow together with a man having meal and a man taking medicine. A circle represented a tablet and the number of tablets taken was represented by the circles which were black in color. Six formats of label representing the manner of taking medicine were obtained such as taking half a tablet 3 times a day-before breakfast, lunch, dinner; taking 2 tablets 2 times a day-before breakfast and dinner; and taking 1 tablet 4 times a day-before breakfast, lunch, dinner and at bedtime; etc.

Evaluation of the developed pharmaceutical pictograms by comparison with the text labels indicated that the sample could correctly interpret the pharmaceutical pictograms with higher percentage than the text labels in all formats. It ranged from 85.5 to 90.6 percents for pharmaceutical pictograms whereas 0.7 to 8.6 percents was found for the text labels. The number of time of taking medicine and the number of tablet required to take at each time were answered most correctly, followed by the period of taking and taking medicine before and after meal respectively.

Young people was found to be able to interpret the meaning of the labels more correctly than the elders. Correctly interpretation of the pharmaceutical pictograms of those with no education and with primary education level was shown no different. The sample with primary education level could interpret the text labels more correctly than ones with no education.

The sample suggested the pharmaceutical pictograms were helpful in correct medicine taking.